

ISSN (Print) 2616-7174
ISSN (Online) 2663-2500

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

JOURNALISM Series

Серия **ЖУРНАЛИСТИКА**

№2 (127)/2019

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2019

Nur-Sultan, 2019

Нур-Султан, 2019

Бас редакторы Қайрат Сак

филология ғылымдарының кандидаты, профессор (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары **Айтмұханбет Есдәулетов** *ф.ғ.канд., доцент (Қазақстан)*
Бас редактордың орынбасары **Гүлнар Кендірбай** *PhD (АҚШ)*

Редакция алқасы

Алдабергенов Қырықбай	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Асанов Қойлыбай	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбдіманов Өмірхан	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбішева Вера	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (АҚШ)
Дзялошинский Иосиф	Ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Жақып Бауыржан	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Жусупова Алматы	ф.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Ирназаров Кудрат	Т. ғ. д., проф. (Өзбекстан)
Корконосенко Сергей	Саяси ғ. д., проф. (Ресей)
Қара Әбдіуақп	Т. ғ. д., проф. (Түркия)
Қозыбаев Сағымбай	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Лебедева Татьяна	Ф. ғ. д., проф. (Франция)
Нұртазина Роза	Саяси ғ. д., проф. (Қазақстан)
Омашев Намазалы	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Ризун Владимир	Ф. ғ. д. проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Қазақстан)
Серделі Бекжігіт	Ф. ғ. к., проф. м.а. (Қазақстан)
Тахан Серік	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Тоқтағазин Мұратбек	Ф. ғ. к., проф. м.а. (Қазақстан)
Халилов Әбдіғани	PhD, проф. (Қырғызстан)
Ченгел Хулия Касапоғлы	PhD, проф. (Түркия)
Шайхитдинова Светлана	Филос.ғ.д., проф. (Ресей)
Шалахметов Ғаділбек	Халықаралық Еуразиялық телевидение және радио академиясының академигі (Қазақстан)
Шестеркина Людмила	Ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Шульцман Петр	Өнертану ғ. к., доцент (Қазақстан)

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Илияс Құрманғалиев

Жауапты хатшы: Гүлжазира Ертасова

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ.Сәтбаев к-сі, 2, 349 б.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ЖУРНАЛИСТИКА сериясы
Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМҚ.
ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27. 03. 2018 ж. №16995-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 25 дана.
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1,
тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Kairat Sak**
Candidate of Philology, Professor (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief **Aitmukhanbet Yesdauletov** *Candidate of Philology, Associate Professor (Kazakhstan)*
Deputy Editor-in-Chief **Gulnar Kendirbai** *PhD, Professor (USA)*

Editorial board

Aldabergenov Kyrykbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Asanov Koilybay	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abdimanov Omirkhan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abisheva Vera	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Brown Michael	PhD, Prof. (USA)
Dzyaloshinski Iosif	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Jakyp Baurjan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhussupova Almatay	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Irnozardov Kudrat	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Uzbekistan)
Korkonosenko Sergei	Doctor of Political Sciences, Prof. (Russia)
Kara Abdulvahap	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Turkey)
Kozybayev Sagymbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Lebedeva Tatiana	Doctor of Philology, Prof. (France)
Nurtazina Roza	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Omashev Namazaly	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Rizun Volodymyr	Doctor of Philology, Prof. (Ukraine)
Syed Agil bin Shekh	PhD, Prof. (Malaysia)
Saudbayev Madiyar	PhD, Prof. (Kazakhstan)
Bekzhigit Serdaly	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Takhan Serik	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Toktagazin Muratbek	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Khalilov Abdygani	PhD, Prof. (Kyrgyzstan)
Çengel Hülya Kasapoglu	PhD, Prof. (Turkey)
Shaikhitdinova Svetlana	Doctor of Philosophy, Prof. (Russia)
Shalakhmetov Ghadilbek	Academician of the International Eurasian Academy of Television and Radio (Kazakhstan)
Shesterkina Ludmila	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Shultsman Petr	Candidate of Art, Assoc. Prof. (Russia)

Executive editor, computer layout: Ilyas Kurmangalyev
Executive Secretary: Guljazira Yertasova

Editorial address: 2, K.Satpayev str., of.408, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008
Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. JOURNALISM Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity off economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University», Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan.

Registration certificate No 16995-Ж from 27.03. 2018.

Periodicity: 4 times a year Circulation: 25 copies

Address of printing house: 13/1, Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31413)

© L.N. Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор **Кайрат Сак**
кандидат филологических наук, профессор (Казахстан)

Зам. главного редактора **Айтмуханбет Есдаuletов** к.ф.н., доцент (Казахстан)
Зам. главного редактора **Гульнар Кендирбай** PhD (США)

Редакционная коллегия

Алдабергенов Кырыкбай	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Асанов Койлыбай	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абдиманов Омирхан	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абишева Вера	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (США)
Дзялошинский Иосиф	Д. ф. н., проф. (Россия)
Жакып Бауыржан	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Жусупова Алматы	К. ф. н., доцент (Казахстан)
Ирназаров Кудрат	Д. ист. н., проф. (Узбекистан)
Корконосенко Сергей	Д. полит. н., проф. (Россия)
Кара Абдиуакап	Д. ист. н., проф. (Турция)
Козыбаев Сагимбай	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Лебедева Татьяна	Д. ф. н., проф. (Франция)
Нуртазина Роза	Д. полит. н., проф. (Казахстан)
Омашев Намазалы	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Ризун Владимир	Д. ф. н., проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Казахстан)
Сердали Бекжигит	К. ф. н., асс. проф. (Казахстан)
Тахан Серик	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Токтагазин Муратбек	К. ф. н., асс. проф. (Казахстан)
Халилов Абдигани	PhD, проф. (Киргизстан)
Ченгел Хулия Касапоглу	PhD, проф. (Турция)
Шайхитдинова Светлана	Д. филос. н., проф. (Россия)
Шалахметов Гадильбек	Академик Международной Евразийской академии телевидения и радио (Казахстан)
Шестеркина Людмила	Д. ф. н., проф. (Россия)
Шульцман Петр	К. н. искусств., доцент (Казахстан)

Ответственный редактор, компьютерная верстка: Ильяс Курмангалиев
Ответственный секретарь: Гульжазира Ертасова

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 349
Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ЖУРНАЛИСТИКА
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК.
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16995-Ж от 27. 03. 2018 г.
Периодичность: 4 раза в год
Тираж: 25 экземпляров.
Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172) 709-500 (вн.31413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

БАҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

<i>Атанаева М.К., Булдыбаев Т.К., Оспанова У.А., Акоева И.Г., Нурумов К.С., Баймаханбетов М.А.</i> Жаңалықтар мәтіндеріндегі күдіктілік заңдылықтарын анықтау	8-19
<i>Жақсылықбаева Р.</i> «Адамгершілік», «жүрекжардылық» сипаттарына тәрбиелейтін жанр	20-25
<i>Есдәулетов А.О., Есдәулетова А.М.</i> Бұқаралық ақпарат құралдарының аудиториямен өзара іс-қимылындағы жаңа үрдістер	26-35
<i>Қожахметова Л.Т.</i> Қазақ баспасөзін цифрландыру барысында кездескен проблемалар	36-43
<i>Хахазова З., Баткеева Б.</i> Мәтін - публицистикалық стиль бірлігі ретінде	44-52

ЖАҢА МЕДИА

<i>Арын Е.М., Арин Р.С.</i> Медиа-нарық тиімділігінің қазіргі көріністері: Қазақстанда реттеудің қиындықтары мен басымдықтары	53-63
<i>Есенбекова Ұ.М.</i> Жаңа дәуірдегі медианың психологиялық реттеу функциялары	64-68
<i>Құрьянович А.В.</i> Қазіргі медиа дискурсындағы иронияның функционалдық ресурсы (Facebook әлеуметтік желісіндегі хатқа негізделген)	69-77
<i>Көшкенов Н.Ж., Сақ Қ.Ө.</i> Медиатизация – қоғам мен мәдениет трансформациясының қозғаушы күші	78-83
<i>Негізбаева М.О., Слямова А.С., Ли Жуй.</i> Мемлекеттік бағдарламаларды насихаттаудағы жаңа медиа	84-90
<i>Тоқтарбай Б., Жақсылық А.</i> Жаңа медиа және блогерлік: шетелдік, отандық тәжірибе негізінде	91-97

Contents

THE MEDIA AND SOCIETY

<i>Atanayeva M., Buldybayev T., Ospanova U., Akoyeva I., Nurumov K., Baimakhanbetov M.</i> Determination of consistent patterns of suspiciousness in news texts	8-19
<i>Zhaxylykbayeva R.</i> Genre educates the characteristics of «morality», «soulfulness»..	20-25
<i>Yesdauletov A.O., Yesdauletova A.M.</i> New trends in the interaction of media publications with the audience	26-35
<i>Kozhakhmetova L.T.</i> Problems arising in the digitization of the Kazakh press	36-43
<i>Khahazova Z.M., Batkeeva B.T.</i> Text is a journalistic style unit	44-52

NEW MEDIA

<i>Aryn Ye.M., Aryn R.S.</i> Modern aspects of media market efficiency: problems and priorities of regulation in Kazakhstan	53-63
<i>Yessenbekova U.M.</i> The functions of psychological impact and regulation of media in the new era	64-68
<i>Kurjanovich A.V.</i> Functional resource of irony in modern media discourse (based on correspondence on the social networking site Facebook)	69-77
<i>Koshkenov N.Zh., Sak K.O.</i> Mediatization is the driving force behind the transformation of society and culture	78-83
<i>Negizbayeva M.O., Slyamova A.S., Лу Жыў.</i> New media in promoting government programs	84-90
<i>Toktarbai B., Zhaksylyk A.</i> New media and blog: based on foreign, domestic experience	91-97

Содержание

СМИ И ОБЩЕСТВА

<i>Атанаева М.К., Булдыбаев Т.К., Оспанова У.А., Акоева И.Г., Нурумов К.С., Баймаханбетов М.А.</i> Определение закономерностей подозрительности в новостных текстах	8-19
<i>Жаксылыкбаева Р.</i> Жанр воспитывающий характеристики «нравственности», «душевности»	20-25
<i>Есдаулетов А.О., Есдаулетова А.М.</i> Новые тенденции взаимодействия медиа изданий с аудиторией	26-35
<i>Кожаметова Л.Т.</i> Проблемы, возникающие при цифровизации казахской печати	36-43
<i>Хахазова З., Баткеева Б.</i> Текст - как единица публицистического стиля	44-52

НОВЫЕ МЕДИА

<i>Арын Е.М., Арин Р.С.</i> Современные аспекты эффективности медиа-рынков: проблемы и приоритеты регулирования в Казахстане	53-63
<i>Есенбекова У.М.</i> Функции психологического регулирования медиа в новой эпохе	64-68
<i>Курьянович А.В.</i> Функциональный ресурс иронии в современном медиадискурсе (на материале переписки в социальной сети Facebook)	69-77
<i>Кошкенов Н.Ж., Сак К.О.</i> Медиатизация является движущей силой трансформации общества и культуры	78-83
<i>Негизбаева М.О., Слямова А.С., Ли Жуй.</i> Новые медиа в продвижении государственных программ	84-90
<i>Токтарбай Б., Жаксылык А.</i> Новые медиа и блог: на основе зарубежного, отечественного опыта	91-97

XFTAP 19.01.07

М.О. Негізбаева¹, А.С. Слямова², Ли Жуй³

Әл-Фараби ат. Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан

(E-mail: ¹marlanonneg@gmail.com, ²slyamova.a.94@mail.ru, ³luckyhh310@foxmail.com)

Мемлекеттік бағдарламаларды насихаттаудағы жаңа медиа

Аңдатпа. Жаңа Қазақстан идеясын жүзеге асыруда дәстүрлі және азаматтық БАҚ технологиясының анықтамасы зерттеудің объективті қажеттілігі мен өзектілігі болып табылады. Ұлттық сана-сезімнің негізін қалыптастыратын және Қазақстанға өзінің тұрақты, жоғары сапалы және перспективалы бағыттарына жетуге мүмкіндік беретін қоғамдық сананы және рухани және моральдық жаңаруды жаңғырту үшін дәстүрлі және жаңа СМЖ-нің әрі қарай әрекет етуі үшін тиімді жолдарын қарастыру.

Мақаланың мақсаты - жастарды ақпараттандырудағы мемлекеттік тетіктерді интеграциялау жолдарын және олардың жаңа Қазақстанды құру үдерісіне қатысуын көрсету.

Зерттеу жұмысының ғылыми құндылығы мен нәтижелері мемлекеттік ақпараттық саясатты жетілдіру және жаңа медиа ресурстарын ұйымдастыру бойынша ұсынымдар мен ұсыныстар пакетін қалыптастыру үшін қолданылады.

Зерттеу әдістемесі жалпы ғылыми әдістерді және жеке ғылыми-техникалық әдістерді, сондай-ақ пәнаралық тәсілдерді қоса алғанда, қазіргі заманғы ғылыми білім беру әдістерінің кешенін қолдана отырып жүзеге асырылады.

Тақырыпты талдау барысында сипаттау, бақылау және салыстыру сияқты эмпирикалық тәсілдермен қатар, шетелдік ғалымдардың еңбектеріндегі аксиомаларға сүйенген теориялық әдістер қолданылды.

Ғылыми мақаланың басты нәтижесі – Қазақстандағы дәстүрлі және жаңа БАҚ саласындағы ақпараттық қызметтің Жаңа стратегиясының тұжырымдамасы мен құрылымын анықтау және оның Қазақстанның рухани өсуіне әсер етуі, зерттеудің практикалық маңыздылығын түсінуге арналған.

Бүгінгі күні жаңа және әлеуметтік БАҚ-тардың идеологиялық білім беру және әлеуметтік, мемлекеттік құрылыс салаларында мемлекеттің күш-жігерін қолдау мәселелеріне қызығушылығы төмендейді, ал Қазақстан жастарының басым бөлігі тұрақты көрермендер немесе Жаңа медиа оқырмандары болып табылады.

Түйін сөздер: әлеуметтік медиа, жаңа медиа, мемлекеттік бағдарламалар.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-7174-2019-127-2-84-90>

Кіріспе. Бүгін әлеуметтік және мемлекеттік құрылыс салаларындағы идеологиялық тәрбиелеу және мемлекеттің күш-жігерін қолдау бойынша сұрақтарына жаңа және әлеуметтік медиалардың қызығушылықтарының төмендеуі белгіленіп отыр, ал қазақстандық жастардың басым бөлігі осы жаңа медианың тұрақты көрермені не оқырманы болып табылады.

Қазіргі қазақстандық социумның жағдайы аудиториялардың ақпараттық құштарлығының аса сегменттеуімен сипатталады: орта немесе үлкен жастағы аудитория ТВ және газеттерді қолдануды жалғастырады, жасөспірімдер мен жастар ақпаратты ғаламтор, әлеуметтік желілер мен «в контакте» топтары арқылы ақпарат алуды қалайды. Сарапшылар атап өткендей, біз бүгін иллюзия әлемінде жүрміз, себебі, біздің балалар оқымайтын газеттер мен журналдарды шығарып жалғастырып отырмыз. Жастар санасын тек дәстүрлі БАҚ қана емес, жазылушылар саны танымал басылымдардың таралым санынан артатын, блогерлер де қалыптастырады. Жаңа медиа, әлеуметтік желілер және ғаламтор бүгінгі таңда жас қазақстандықтардың санасын қалыптастыратынын мойындау керек. Технологиялық революцияның төртінші кезеңі жүрілуде – онлайн- және офлайн- салаларының біріктіруі, кибер-жеке әлемнің пайда болуы. Жалпы бірдей ғаламторға қосылу эрасы бастала отырып,

сенсорлық құрылғылар қарқынды қолданылуда. Жаңа интернет-әлеміндегі әрбір минут – бұл миллиондаған электрондық хаттар, WhatsApp хабарламалар, бейне қарап шығу және іздеу сұранымдар.

«Біз өз жеріміз бен оның байлығының ұқыпты иесі болуға үйренудеміз, жаңа технологияларды меңгеріп, тарихымызда ешқашан болып көрмеген өндірістік қуаттар мен экономиканың тұтас салаларын іске қосудамыз», - деп атап өтті Мемлекет басшысы Н. Назарбаев «Ұлт жоспары – қазақстандық арманға бастайтын жол» мақаласында [1].

Материалдар мен ғылыми тәсілдер. Қазіргі заманғы технологиялық серпілістер іргелі түрлендірулерге әкеледі. «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты бағдарламалық құжаты - жаңа қарқынды прогресстік әлемде қазақстандықтар үшін нақты жолнұсқасы болып табылады. Өнеркәсіптік революциясының түйінді бағыттары - жасанды интеллект, роботтандыру, үш өлшемді басып шығару, нанотехнология, биотехнология, мұнай химиясы және т. б. - әрине, тиісті даярлықтан өтуді талап етеді. Бұл бірқатар факторлардың іске асырылуы кезінде мүмкін, оның ішінде ең маңыздысы жастардың санасын жаңғырту болып табылады. Осыған байланысты отандық медиадан нақты қадамдар мен іс-әрекеттер күтуде.

«Өз кешіктегі интернет-өнім. Егер ақпараттық технология - бұл индустрияландыру заманындағы қазіргі электр баламасы болып табылса, онда қазіргі заманғы ғаламторды энергетикалық жүйе мен электр қозғалтқышқа ұқсастыруға болады, өйткені ол «ақпараттық энергияны» адамның кез-келген қызмет ету салаларына жеткізуге қабілетті», - деп есептейді испандық элеуметтанушы Мануэль К. [2].

Жаңа және дәстүрлі БАҚ-тың қазақстандық социумның дүниетанымдық, когнитивтік, менталды және мінез-құлық орнатуында жағымды және дұрыс әсер етуіне пәрменді тетіктерді анықтау үшін, аудиторияны бірқатар белгілері бойынша сегменттеу қажет, ол: жасы, білім деңгейі, діншілдігі, технологиялық дағдылары, саяси құмарлығы, өмір сүру деңгейі және т. б. Бұл, қалай болғанда да Қазақстанда ақпараттық өнімді тұтынатын, нысаналы аудиториялық топтардың барабар сипаттамасы мен белгілерін алуға мүмкіндік береді.

«Технологиялар мен ғаламтордың дамуының арқасында біз үшін коммуникацияның көптеген жаңа мүмкіндіктері ашылды», - деп есептейді британды автор Пол МакГи [3].

Сонымен қатар, отандық медиа-саласын деңгейлер бойынша сегменттеу қажет. Дәстүрлі БАҚ-ты үш көрсеткіш бойынша үйрену: жаңалықтарға қарым-қатынасы; онлайн нұсқаларының болуы; интерактивтілігі. Бұл жастардың тарапынан дәстүрлі БАҚ-қа деген қызығушылықтың төмендеуінің жүйелік қателіктері мен себептерін анықтауға мүмкіндік береді.

«Егер халық шын мәнінде өз өмірінің қалай орнатылғаны туралы жақсырақ хабардар болса, олар өз мүдделеріне жауап беретін, ақылға қонымды ұсыныстарға көбірек зерек болады», - деп есептейді қоғаммен байланыс және насихаттау саласындағы австро-американдық «пионер» Бернейс Э. [4].

Негізгі бөлім. Ойталқы. Жаңа БАҚ-ты келесі бағыттар бойынша зерделеген жөн: ақпараттың сапасы мен фактчекинг; технология және этика; сенім деңгейі және т. б. Бұның барлығы ақпарат арнасының танымалдығының өзара байланысын және оны іске асыру технологиясын анықтауға мүмкіндік береді. Содан кейін аудиториялық артықшылықтың тәуелділігін сапалы жүзеге асырудан немесе ақпараттық суреттер немесе мәтіндерді беруінен анықтау. Аудиторияға мәтіндердің медиа-әсерінің жүйелік факторлары, оның құндылықтары мен басымдылықтарының анықтауы, қоғамдық санаға рухани компоненттерінің тетіктерін енгізуін білім беру жүйесі және масс-медиа арқылы анықтауға мүмкіндік береді. Қазақстандық социумның рухани жаңғыртудың мазмұны мен тұжырымдамасын, негізгі сипаттамалары мен күтілетін нәтижелерін зерттеу орынды. Сондай-ақ, қазақстандық социумның тұжырымдамалық процестері мен рухани жаңғыртудың мазмұнын, негізгі сипаттамалары мен күтілетін нәтижелерін зерделеу қажет.

Әрине, сындарлы түрде ақпарат беру нысаны және мазмұны өзгереді. ХХІ ғасырдың екінші онжылдығы коммуникативистіктің жаһандануымен, жаңа технологиялық сын-қатерлермен және медиа-саласындағы сандық өзгеруімен белгіленді. Жаңа жанрлар, «азаматтық журналистика», «стримингтік» теледидар, дрондар журналистикасы пайда болды. Бұның барлығы БАҚ-қа белсенді енгізіліп отырған, технологиялық жаңғыртудың нәтижесі болып табылады. Егер біздің дәстүрлі медиа қазақстандық құндылықтарды, басымдықтарды, рухани жаңғыруды насихаттауға арналған мемлекеттік ақшаны ала отырып, ақпараттың ескі, төмен-нәтижелі әдістемелер аясында қалса, өкінішті-ақ.

Сонымен қатар, интернет-БАҚ және жаңа медиа, әлеуметтік желілерді қоса алғанда, қуатты ықпалды әлеуетімен жастар аудиториясымен диалог ұйымдастыру үшін «Мәңгілік ел», қоғамдық сана-сезімінің рухани жаңғырту, «Туған жер» және т. б. идеялар жылжыту үшін өз мүмкіндіктерін пайдаланбаса бұл процестен бей-жай қалады.

Оның үстіне, әлеуметтік желілер мен ғаламтордың жастар арасында жоғары танымалдығын елемей факторлары, яғни оған әсер ететін кең мүмкіндіктер - қатерлі зардаптарға әкеп соқтыруы мүмкін, олардың арасында: жас аудиториямен байланысты жоғалту, жастардың шынайы шындықтан алшақтауы және үлкендердің басымдықтары; экстремистік және бөтен текті зиянды серлердің жас қазақстандықтардың ақыл-ойына қолайлы негіз болып табылады.

Қазақстан халқы Ассамблеясының ХХІV сессиясында қабылданған «Мәңгілік Ел» Патриоттық актын бағалай отырып, Қазақстан Республикасының Президенті Н.А. Назарбаев: «Қазақстан халқының рухани құндылықтарының базалық форматы.. Онда экономика, саясат, мораль, дін, біздің жаһандық әлемде көрінуіміз мәселелері біріктіре байланысқан. Патриоттық актісінде біз, біріншіден, негізгі жалпыұлттық құндылықтарымызды бекітеміз; екіншіден, Қазақстанның дамуына қатысты мемлекеттің, қоғамның және барлық азаматтардың өзара жауапкершілігін шегелейміз», - деп атап көрсетті. [5].

Мемлекеттің халықтың айналасында базалық рухани құндылықтарды біріктіру ұмтылысын, республиканың 30 дамыған мемлекеттерінің қатарына қосу үшін және, осыған орай, экономикалық және әлеуметтік секторларында жүргізіліп отырған реформаларды, қоғамның барлық мүшелеріне түсінікті болуы өте маңызды болып табылады.

Сарапшылар қазіргі медиа-саланың жағдайын – жаппай ақпараттық шу дәуірі, сондай-ақ «постправда» дәуірі деп атайды. Біз бәріміз ақпараттық ортадағы фейктердің озбырлығын, деректердің бұрмалауын, статистикалық деректермен манипуляцияларын және басқа да әдістерді байқап отырмыз. Аса қауіпті әсерге тосқауылдар шығаруға үйрену қажет. Ресейлік зерттеуші И. М. Дзялошинский өз «Манипулятивные технологии в СМИ» атты кітабында: «Қазіргі уақытта манипуляция дегенде әдетте адамдардың ойлау және мінез-құлық өзгерту мақсатында олардың мүдделеріне қарамастан идеологиялық және әлеуметтік-психологиялық әсер ету тәсілдерінің жүйесі ретінде түсінеді» [6].

Дәл сол қорытындыға зерттеуші Г. Почепцовта өз «Информационные войны» кітабында келеді [7]. Жастардың жазылған сөзге ерекше сенім білдіруі, сыни ойлауының төмен деңгейі манипуляторлардың қолдарында жеңіл мақсаты болып табылады.

Американдық ғалымдар Зимбардо Ф., Ляйппе М. «Социальное влияние» атты кітабында индивидтің психикасына бұқаралық ақпарат құралдары арқылы әсер ететін бірқатар практикалық әдістемелерді атап өтті [8]. «Қоғамдық пікір» Зерттеу институтының директоры, ғалым Б. Ракишева «Орталық Азия жастарының интеграциялық бағдарлары (социологиялық зерттеу нәтижесі бойынша)» зерттеуінде осылай атап өткен: «Бүгінгі Орталық Азия жастары – бұл әртүрлі идеалдар, әр түрлі құндылықтар, түрлі идеологиялары бар жастар. Бір мезгілде алғанда біз интеграцияны құрайтындай, оның жалпы негіздері бар, соның ішінде мәдени және гуманитарлық. Бүгінде жастар екі үлкен топтан тұратынын ескеру қажет: Кеңес Одағы кезеңінде туған жастар және тәуелсіздік жылдарында туған жастар. Сәйкестіліктің құрылымы және құндылықтардың бағдарлары ерекшеленеді...» [9].

«Заманауи саяси технологиялар: тенденциялар және трендтер» монографиясының авторлары А. С. Жолдыбалина, А. Г. Урпекова, сондай-ақ, «Әлеуметтік желілер бүгінгі күні ғаламтордағы ең көп қолданылатын ресурстардың бірі болып табылады. ComScore зерттеу компаниясының деректері бойынша оларды шамамен интернет пайдаланушылар 85% қолданады. Әлеуметтік желілердегі ақпаратты талдау ең қызықты бағыттардың бірі болып танылады. Біріншіден, шағын блогтын өзі қоғамдық сипатты аса мол ақпаратының дерек көзі болып табылады. Екіншіден, әлеуметтік желілерде ақпарат ашық әрі айқын сипатқа ие және жақсы құжатталады. Үшіншіден, көптеген зерттеушілерге әлеуметтік желілердің деректерінің қызықтылығының себебі, микроблогта хабарламалар нақты уақыт режимінде пайда болады. Әлеуметтік желілерде әр түрлі қоғам топтарының пікірлерін, азаматтардың ұстанымдарымен қамтып көрсетеді» [10].

Бүгінгі күні тиімді коммуникацияның, идеологиялық әлем бейнесінің қалыптасқанын шолуын шетелдік авторлардың: француз профессор Геген Н. «Манипуляция және бағыну психологиясы» [11] және Шварцмантель Дж. «Идеология және саясат» [12] кітаптарында берілген.

Қорытынды бөлім және нәтижелер. Қазақстан аймақтық және халықаралық процестерге белсенді түрде қатыстырылады. 2017 жылы Қазақстан БҰҰ-ның Қауіпсіздік Кеңесінің екі жылдық кезеңіне тұрақсыз мүшесі болып тағайындалды, бұл жаһандық деңгейде өңірлік қаралатын мәселелер тізімін өзектендіруге мүмкіндік берді. Сонымен қатар, Қазақстан өзін маңызды халықаралық оқиғалардың сапалы алаңы ретінде көрсетті, бұл Универсиада - 2017, ЭКСПО - 2017, ШЫҰ саммиті, және қазан айында АӨСШК бастамасы 25-жылдығын атап өтеді. Астана өзінің саяси астаналардың бірі ретіндегі реномесін растайды. Маңызды халықаралық кездесулер мен келіссөздер өтетін платформа болып, «Азиялық Женева» атанатын, Түрікменстан-Өзбекстан-Тәжікстан-Қырғызстан-Қытай маршруты бойынша өтетін, «Орталық Азия – Қытай» 4 тармақты газ құбырының құрылысы жалғасуда.

Бұның барлығы отандық БАҚ-тың әлеуметтік құрылыстың гуманитарлық саласы мен ішкі саяси процестеріне басымдықты іске қосылу туралы айтып отыр. БАҚ-тың қай түрінің де технологиялық мүмкіндіктеріне және нарығының айқын сұраныс түсінігіне сүйеніп отыра, БАҚ және СМЖ арқылы социумның рухани жаңғырту ілгерілетуіндегі жұмысының тұжырымдамасын анықтауға кірісу қажет.

Ғылыми және технологиялық қажеттіліктері үшін рухани жаңғырту процесіне әлеуетті және жаңа медианы жаңа қосылу стратегиясын қалыптастыру қажет, жаңа қазақстандық партиотизміне жастарды тарту үшін қазнет потенциалын пайдалану. «Мәңгілік ел», қоғамдық сана-сезімін рухани жаңғырту, «Туған жер» және басқа да идеяларды қазақстандық өскелең ұрпақ арасында жаңа деңгейде ілгерілету және жастар аудиториясын қамту үшін жаңа БАҚ әлеуетін пайдалана білуге мүмкіндік береді.

Осылайша, жастармен СМЖ арқылы барлық жинақталған жұмыс тәжірибесін шоғырландыруға және оны жоғары кәсіби деңгейде пайдалануға болады, қажетті контентті қалыптастыру үшін жаңа технологияларды қосып айтқанда, жас қазақстандықтардың дүниетанымы мен ақыл шабытын түсінікті және олар таңдаған мазмұн мен технологиялар арқылы әсер ету мүмкін.

Әдебиеттер тізімі

1 Назарбаев Н.А. «План нации – путь к казахстанской мечте, 2016». [Электронный ресурс] - URL: http://www.akorda.kz/ru/events/akorda_news/press_conferences/statya-glavy-gosudarstva-plan-nacii-put-k-kazahstanskoi-mechte. (Дата обращения: 24.02.2019)

2 Мануэль К. Галактика: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе. / К. Мануэль - Москва: У-Фактория, 2004. - 328 с.

- 3 МакГи П. Мастерство общения. / редактор М. Красовская - Москва: Манн, Иванов и Фербер, 2014. - 240 с.
- 4 Бернейс Э. Пропанганда. / перевод И. Ющенко - Москва: Hippo Publishing LTD, 2015. - 176 с.
- 5 Патриотический акт «Мәңгілік Ел» принят на XXIV сессии АНК. 2016. [Электронный ресурс] - URL: http://www.inform.kz/ru/patrioticheskiy-akt-mangilik-el-prinyat-na-xxiv-sessii-ank-foto_a2897109. (Дата обращения: 24.02.2019)
- 6 Дзялошинский И.М. Коммуникативное воздействие: мишени, стратегии, технологии. / И.М. Дзялошинский - Москва: НИУ ВШЭ, 2012. - 247 с.
- 7 Почепцов Г. Информационные войны. / Г. Почепцов - Москва: Рельф-Бук, - 2001. - 576 с.
- 8 Зимбардо Ф., Ляйппе М. Социальное влияние. / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе - Санкт-Петербург: St. Petersburg, - 2011. - 488 с.
- 9 Ракишева Б. Интеграционные ориентиры молодежи Центральной Азии (результаты социологического исследования), - Астана, 2017. [Электронный ресурс] - URL: <http://kisi.kz/uploads/33/files/k3seVqq7.pdf> (Дата обращения: 24.02.2019)
- 10 Жолдыбалина А.С., Урпекова А.Г. Современные политические технологии: тенденции и тренды. / А.С. Жолдыбаева, А.Г. Урпекова - Астана: Фолиант, 2016. - 112 с.
- 11 Геген Н. Психология манипуляции и подчинения. / Н. Геген - Санкт-Петербург: Питер. - 2004. - 204 с.
- 12 Шварцмантель Дж. Идеология и политика. - Москва: Гуманитарный центр, 2009. - 312 с.

М.О. Негизбаева, А.С. Слямова, Ли Жуй

Казахский Национальный университет имени аль-Фараби, Алматы, Казахстан

Новые медиа в продвижении государственных программ

Аннотация. Определение технологии традиционных и гражданских медиа в реализации идеи Нового Казахстана представляет собой объективную необходимость и актуальность исследования. Аккумулировать знания, умения, опыт и создать эффективный алгоритм дальнейших действий традиционных и новых СМИ по модернизации общественного сознания и духовно-нравственного возрождения, что образует каркас национальной идентичности и позволит Казахстану пойти по собственному, устойчивому, качественному и перспективному.

Целью статьи является демонстрация путей усиления интегрированности государственных механизмов в информировании молодежи и ее вовлеченность в процесс построения нового Казахстана.

Научная и практическая ценность исследования. Результаты могут быть использованы для формирования пакета рекомендаций и предложений по совершенствованию государственной информационной политики и организации новых меди-ресурсов. Методология исследования осуществляется с использованием комплекса современных методов научного познания, включая как общие методы исследования, так и частно-научные приемы, а также междисциплинарный подход.

В ходе анализа обозначенной темы наряду с такими эмпирическими методами как описание, контроль и сравнение были использованы и теоретические подходы, основанные на аксиомах зарубежных ученых.

Для определения концепции и структуры Новой Стратегии информационной деятельности в сфере традиционных и новых медиа Казахстана и ее действительного влияния на духовный рост казахстанцев, важно понимать практическую значимость данного исследования. Сегодня отмечается снижение интереса новых и социальных медиа к вопросам идеологического воспитания и поддержки усилий государства в сферах социального и государственного строительства, а тем временем значительная часть казахстанской молодежи является постоянным зрителем или читателем именно новых медиа.

Ключевые слова: социальные медиа, новые медиа, государственные программы.

M.O. Negizbayeva, A.S. Slyamova, Lee Zhui
Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan

New media in promoting government programs

Annotation. The definition of technologies of the traditional and civil media in realizing the idea of New Kazakhstan presents itself an objective necessity and urgency of the research. To accumulate knowledge, skills, experience and to create an effective algorithm for the further action of traditional and new MMC on the modernization of public consciousness and spiritual-moral revival, which forms the framework of national identity and will allow Kazakhstan to follow its own, sustainable, qualitative and perspective path.

The purpose of this article is influence on the concept of development of the domestic media sphere, strengthen the integration of state mechanisms in informing young people and its involvement in the process of building a new Kazakhstan.

The scientific and practical value. The results can be used to form a package of recommendations and proposals for improving the state information policy and organizing new media resources.

Methodology of the research is carried out using a set of modern methods of scientific knowledge, including both general research methods and private-scientific methods, as well as an interdisciplinary approach.

In the course of the analysis of the indicated topic, theoretical approaches based on the axioms of foreign scientists along with such empirical methods as description, control, and comparison were used. To determine the concept and structure of the New strategy information activity in the field of traditional and new media in Kazakhstan and its effective influence on the spiritual growth of people of Kazakhstan, it is important to understand the practical significance of this study. Today, there is a decline in the interest of new and social media in the issues of ideological education and support of the state's efforts in the spheres of social and state construction, and meanwhile a significant part of Kazakhstan's youth is a constant spectator or a reader of new media.

Keywords: social media, new media, government programs.

References

- 1 Nazarbaev N.A. Plan nacji – put' k kazahstanskoj mechte, 2016 [Plan of the nation - the path to the Kazakh dream], [Electronic resource] Available at: http://www.akorda.kz/ru/events/akorda_news/press_conferences/statya-glavy-gosudarstva-plan-nacii-put-k-kazahstanskoi-mechte. (Accessed: 24.12.18) [in Russian]
- 2 Manuehl' K. Galaktika: Razmyshleniya ob Internetе, biznese i obshchestve [Galaxy Internet. Reflections on the Internet, business and society]. (U-Faktoriya, Moscow, 2004, 328 p.). [in Russian]
- 3 MakGi P. Masterstvo obshcheniya [Communication skills]. (Mann, Ivanov i Ferber, Moscow, 2014, 240 p.). [in Russian]
- 4 Bernejs Eh. Propaganda [Propaganda, Translation by I. Yushchenko], (Hippo Publishing LTD, Moscow, 2015, 176 p.). [in Russian]
- 5 Patrioticheskij akt «Mәngilik El» prinyat na XXIV sessii ANK, 2016 [The Patriotic Act «Mangilik El» adopted at the XXIV session of the ANC. 2016]. [Electronic resource] Available at: http://www.inform.kz/ru/patrioticheskiy-akt-mangilik-el-prinyat-na-xxiv-sessii-ank-foto_a2897109. (Accessed: 24.12.18) [in Russian]
- 6 Dzialoshinskij I.M. Kommunikativnoe vozdejstvie: misheni, strategii, tekhnologii [Communicative impact: targets, strategies, technologies], (NIU VSHEH, Moscow, 2012, 247 p.). [in Russian]
- 7 Pohepcov G. Informacionnye vojny [Information warfare], (Rel'f-Buk, 2001, 576 p.). [in Russian]

- 8 Zimbardo F., Lyajppe M. Social'noe vliyanie [Social impact], (St. Petersburg, 2011, 488 p.). [in Russian]
- 9 Rakisheva B. Integracionnye orientiry molodezhi Central'noj Azii (rezul'taty sociologicheskogo issledovaniya) [Integration benchmarks of Central Asian youth (results of a sociological survey)], [Electronic resource] Available at: <http://kisi.kz/uploads/33/files/k3seVqq7.pdf>] (Accessed: 24.12.18) [in Russian]
- 10 ZHoldybalina A.S., Urpekova A.G. Sovremennye politicheskie tekhnologii: tendencii i trendy [Modern political technologies: trends and trends], (Foliant, Astana, 2016, 112 p.). [in Russian]
- 11 Gegen N. Psihologiya manipulyacii i podchineniya [Psychology of manipulation and submission], (Piter, Sant-Peterburg, 2004, 204 p.). [in Russian]
- 12 SHvarcmantel' Dzh. Ideologiya i politika [Ideology and politics], (Gumanitarnyj centr, Moscow, 2009, 312 p.). [in Russian]

Автолар туралы мәлімет:

Негізбаева М.О. - филология ғылымдарының кандидаты, журналистика факультеті, ЮНЕСКО, халықаралық журналистика кафедрасының доценті, Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті, Әл-Фараби даңғылы 71, Алматы, Қазақстан.

Слямова А.С. – журналистика факультеті, ЮНЕСКО, халықаралық журналистика кафедрасының 2 курс магистранты, Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті, Әл-Фараби даңғылы 71, Алматы, Қазақстан.

Ли Жуй – журналистика факультеті, ЮНЕСКО, халықаралық журналистика кафедрасының 2 курс магистранты, Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті, Әл-Фараби даңғылы 71, Алматы, Қазақстан.

Negizbayeva M.O. - Candidate of Philology, Associate Professor of International Journalism, UNESCO, Faculty of Journalism, Al-Farabi Kazakh National University, 71 Al-Farabi Avenue, Almaty, Kazakhstan.

Slyamova A.S. - Journalism Faculty, UNESCO, 2nd year Master of International Journalism, Al-Farabi Kazakh National University, 71 Al-Farabi Avenue, Almaty, Kazakhstan.

Lee Zhui - Journalism Faculty, UNESCO, 2nd year Master of International Journalism, Al-Farabi Kazakh National University, 71 Al-Farabi Avenue, Almaty, Kazakhstan.